

NOVINE

Pobožen, družbeni, pismeni list za vogrsko slovence.

PRIHÁJA VSAKO NEDELO.

Cena Novin je na leto:		Dobijo se	Cena Novin z Marlijinim listom i Kalendarom Sreca Jezušovoga vkúp je na leto:
Zema v Ameriko	3 K.	Novine, Marijin list i Kalendar Sreca Jezušovoga pri	domá, ée za več naročnikov na eden naslov se pošilajo
da naročnike Marijinoga lista, ée se jih več na eden naslov pošila, doma	6 K.	KLEKL JOŽEFI,	če samo za ednoga
v Ameriko vsakomi na njegov naslov	2 K.	vpok. pleb. v Čerensovcih,	v Ameriko vsakomi naročniki na njegov lasten naslov
Cena ednoga falata je domá za naročnike Marijinoga lista 4 filere, za nenaročnike 6 filerov.	5 K.	Cseröld, Zalamegye. Naročnina i dopisi se túdi k tomi moro pošilati.	8 K.

Alleluja.

Z trepetajočim perom spišem to reč dnes doli. Tak bi moglo biti, ka bi bio dnes dén veselja. Pa što se more zdaj veseliti?

V dén veselja se vmes meša pokanje pušk grmenje štúkov, zvenketanje bajonetov, vroče skuzé dovíc ino glasen joč sirot. Strašen boj nema konca, pa se nam vsaki novi dén z novov nevolov proti.

Tak smo zaistino, kak porok piše od podrtoga Jeruzalema: „Kak sedi mesto národa velkoga samo: včinjena je za dovico kralica národov: Z jočem joče v noči ino skuze njéne so na njénom obrázi pa nikoga ne z vseh njénih lúbeznívih, ki bi jo tolážo, vsi njémi prijátlji so jo zavrgli ino so postanoli neprijátlji njoj.“

Naše dúše se túdi žalostijo, ne vejo kam po tolážbo, vse je v tugo potopleno okoli nás, tema obdája naš rázum pa se nešče razdeliti, tmična prihodnost nas stráši ino vüpanje naše se záča v dvojnosti vtáplati, štero je napravila nesreča.

Da pa ne dajmo dvojnosti mesta. Znajmo, ka je bio dén pred jezero i devétsto letih, kda je sunce potemnelo, mesec ne dao svetlobe svoje, zvezde so preminole, zemla se je trosila i mrtvi so stanjúvali z grobov pa v velkoj tihoti nočne tmice se je čuo glás doli s križa; „Spunilo se je.“

Pa je v toj strašnoj vöri tam stala pod križom mála truma lúdih,

šteri so ne vkúpspadnoli nego so z zdignjenimi očmi glédali gori naslednje kaplice krvi, štera je tekla z odpretega srca Jezušovoga. Pa so srca njihova ne onemogla, močno je živeló v njih, ka je pred njimi eden pošteni pogan oblekeo v reči: „Zaistino, je boži Sin bio.“

Pa ne bilo vihérov ešče v našem življenji? Je ne bilo šče toče na naših poláj? Je ne bilo povodni po naših ravninaj? Ne šče groznih neviht nad našimi sadovnjákami? Ne nevole v naših hlevaj? Ne požára nad našov hrambov? Jeli je ne bilo šče smrti v naših hižaj?

Pa je po vihéri lepše cvelo polé, trate so se znova zelenile, hrame smo nazáj spovali, goved se nam je zgøjila i na mesti naših pokojnih vesélo hodi mladézen neznajoča žalosti preminóčih časov.

Bog sam se je dao v smrt, naj ne držimo telovne smrti za najvékše húdo. Vnogokrát nas je že poiskao z nevolov, naj známo, kda ešče edna príde nad nás, ka je On mogoči túdi to odvrnoti od nás, ki je že tak vnógo odvrno.

Glejte, ki je mro za nás, je goristano pa je naše veselje z tem popolnejše, kak či ne bi meli žalosti njegove smrti. Pa kí nas je obiskao z trplenjom vnogokrát, nas je túdi potolážo vseli po čási: naj mámo vüpanje v njem.

Za to gori srca denéšnji dén Ne dajmo se obládati z temov nesreče teških časov, spevajmo Bogi Allelujo, hválodávanje, z globočine našega srca znajoči, ka ki je zmožen bio z svoje smrti obládati šatana i smrt, bode túdi zmožen obládati denéšnje razvézane moči šatanove ino nam popolno tolažbo dati za prestáne nevole.

Przemysl.

Jočite! Molite! Občúdiújte! Nasledújte! Vüpajte se.

Krona našega austro-vogrskoga držanja je potrta, slava naša z povešenov glavov i od joča z krvami očmi tužna sedi na razvalinah gradovih, z šterih v mrzлом vetri plahotájo že sovražne, ruske zastave. Przemysel smo zgúbili.

Moglo je to príti. Pokoro pri vno-gih ešče pri belom dnévi bi z posvetom mogli iskati. Tolvajija, nečistost, pijanost, poročne tepešije nej so še gorhenjale, cérkev je túdi v nepoštenji pri kelihih, gizda v obleki kralúje vsepovsod — moj Bog, kde je ešče dúh pokore? Gde je mučéčnost i potrplivost Jezušova? Gde so sv. Dominika, Ferenc, sv. Treze, sv. Pavla od križa i drúgih svetnikov pokorni, pokoro činéči časi. Kde je sv. Karol boro-mejski, bosonog, razglaven i z vajat-jov na šinjeki med precesijov? I ž njim vréd je lúdstvo tak delalo, se tak pokorilo, pa je pomor odvrnolo!

Zgúbili smo Przemysl, 107 jezér naših lúdih je v rusko zevzátnišstvo

prišlo, 10 jezér mrtvih, a li ranjenih, 28 jezér betéžnih i 69 jezér zaglajenih siromakov iz vseh narodov Austrije-Vogrskoga.

Jočimo, mámo zrok jokati. Keliko tužnih žen, stári mater, serih očov, drobne dečice toči brítke skuzé za svojimi drágimi! Jočimo ž njimi! Objokávajmo té sirote, štere podporo i tolažbo túja zemla zakriva v hladnom grobi, štere v betégi nepoznáne roke oskrblávajo, na štere vu vozi nedomáče podnébje se bo razprestirala — što zná keliko mesecov še!

Razjočimo se nad tistimi junáki, štere je več tjédnov glodao glád, šteri so naslednje že samo teliko moči meli, ka so eden kilometer edno vüro hodili i li popevajoč šli na zándjo bitko. Popevajoč — pišem. Ali tá pesem je z sühoga grla i s potrtih prs zvirala. Mirajočih pesem je bila. Kak mile ptičice pred vihérom si obslednjim zospevejo, zatém pa od njegove moči obladane z gnezdov vréd se osmrtiljo, ravnotak so bili, osmrteni naši junaki. Sli šo proti ohodi, predreti so šteli rusko linijo, od gláda zmantráni so sedem kilometrov sedem vür šli, a ne vsi — eden je pri toj grabi oblegó, drugi je pri drugom križopotji omedleval, ednoga je že pri prvom kilometri polevao smrtni znoj, drugoga pri nadalnom — a vse je je segnola žalostna usoda, ki so vujti šteli na izhod, ka bi prišli v bližino naše vojske — ruske krugle so je zadele i 10 jezér jih je spodnolo ...

Dolpogleknimo i molimo na tom prevelikom pokopališči. Molimo, molimo, naj njim sveti večna lüč, v nebeskom domi ki so teliko préstali, za zemelski dom. Molimo! Molitev se na angelske peroti püšča i nebesko miloščo rosi na potrta srca, na trpéče düše! Molimo! 107 jezér lüdih keliko svojih lüblénih má! Če ednoga samo deset je poznalo, že je več od milijona žalüjüčih, od britkosti razkálanih src! Oh molimo, molimo, naj té tužne düše pri Jezušovom odičenom grobi, pri njegovom slávnom, odprtom Srci tolažbo, mir zadobijo. Molimo! To vüzemsko osmino obrnimo v molitev za pokojne ranjene i vlovlene naše pšemyslske vojáke i za njimi tužno se jočeče mile, drage tivársice, potrte stariše, nedužno dečico, té sirotianske piceke brez očé! Prosimo vse dobre düše, naj po vüzmi tisti tjeden molijo v té namen 10 zdravih Marij z tém zdihávanjom po iméni Jezuš: „Koga si, Devica Prečista, vesélo po njegovom od mrtvih vstanenji vidila.“

Pa čüdivajmo se. Čemi? Tomi, kaj so naši junáki tam préstali. Štiri pa pol mesece so bili zdaj drugoč tam notri zaprti, okoli njih, više njih neprijátel, v grádi glád, betegi, pa li trpijo, ár neščejo sovražnika püstiti v tiste mile kráje, kde njim je zibelka tekla, kde njim je zibelka tekla, kde njuvi lübléni prebivajo. Vojáška mera je nej velika, pa to málo mero si ešče poménjšao, pa so li zadovolni, li strelajo i se vojsküjejo, ešče lovijo sovražnike. Kda so grád prekdáli, so 2 jezéro rusov zgráblenih meli v rokáh. Na Jožefov predvečer se nasititi namenijo, ka bi na drugi dén srečnej skoz vdrli rusko linijo. Malo so jeli, pa li več kak že nisterne tjédne, i slab želodec niti to ne mogeo nositi, obežali, nikáki ešče mrlí so od toga. I na Jožefov dén? Ki ešče nikaj moči má, ide na sovražnika; naprejideta dvá polkovnika Szathmáry i Kraliček, za njima se pa premetáva oslabljena vojska, iz štere na stotine po poti tá káplejo od slabosti, pa li pozdrávlajo one srečne, ki še kaj morejo naprejo njim z kapov kimajo: naprej ... naprej! Vseh je edna žela: trpeti i mreti z lübézni do Bogá, za drágo domovino. Prvi strláj Szathmáry polkovnika zadene. Z kruglov v teli šetüje vendar naprej, nazádnje teško ranjen pride sovražniki v roke. I zanjim ide, ki li more i ž njim eden del dobi ... rusko krugla ga zadé ... smrtni znoj ga polijé ... ranjen obleži ... oslabljen pride v sovražnikove roke pri Medyki predpoldnom ob desetih na sam Jožefov dén ... To občüdjimo, to viteštvo, to junaštvo. Či so zaté zemelski dom tak junáško znali trpeti, mi za nebeskoga ne bi?

Nasledüjmo je! Nasledüjmo je v potrpežlivosti! Ne bojmo se trpeti za večni nájem! Ne potegüjmo si ram nazáj od križa! Nasledüjmo je! Ne bojmo se mreti za lüboga Jezušá, za pravico, za právo vero! I zastrádajmo tüdi kaj za naše dráge vojáke!

Pa vüpojmo se. Junáška smrt je pot v nebo, če je v právi namen doprinešena. Pri Jezušovom križi njegov odičeni grob stoji! Ki trpeti zná, živo bo vekomaj! Življenje so si spravili naši junaki z svojov smrtjov, večno življenje, odičeni vstanenje! Vüpojmo se, tolažimo se, zaprimo se, krvavéče se srcé! Marijo glédajmo, kak je veséla pri tistom grobi dnes, pri šterom je na veliki pétek v morji žalosti plavala. Odičeni bo túji grob naših junakov, življenje so najšli, ár so križ do slednje svoje vüre lübili i na njem šli z svetá. Vüpojmo se.“

Dodátki k prekdávanji Przemyslna.

1. V Przemyslni je zadnji tjeden bilo 44 jezér pešákov i topničárov, 45 jezér delavcov pod vojáskim vodilom i 28 jezér ranjenih pa betežni. Vküp 107 jezér.

Iz med prvih 44 jezér jih je spadnolo na Jožefov dén 10 jezér. Keliko jih je prle spokapalo ali od tifusa mrlo, je ne znáti še dozdej.

2. Grád je prle vse raztreljen, strlivo, štüki vničeni, mostovje v zrák püščeno, kak je rusom do rok dáni. Pogájanja so nikšega ne meli. Če bi je meli, bi rusi ne privolili v razstrelanje. Na zahtevo višešaje oblásti je tak vse vničeno. Štiristometrov visiko je plamen švigao z trdnjá. 1050 štükov je bilo v grádi, nezmero dosta strliva, milijone i milijone vrédnosti, kaj vse je potrošo požár v ništernih vürah.

3. Slednja vojáška zapoved, dána márc, 18-ga se etak glasila:

Vojáki! Že polleta stojimo nevtrüdnopriprijateli proti mi, kak sinovje vseh narodov naše domovine. Z Bošov pomočjov i po vašem junaštvi se mi je posrečilo grád proti vsemi sovražnikomi napadi, mrazi i gládi obrániti. Vi ste si dozdej že tüdi zaslüžili zahvalnost našega najvišešnjega zapovednika vojske i domovine, kakti i poštüvanje od stráni priprijátela. Jezerojezérno src bije za vás i milijoni čakajo želno gláse od vás. Zdej vam pišem zadnje velenje. Část vojske i domovine zahteva to.

Vodo vas bom, da rinek sovražnikov prederéte i te šli zatém tak dugo, dokeč do naše vojske ne pridete. Pred velikov bitkov stojimo, ár priprijátel bo napno vso moč, naj z rok ne püsti kantáre, za štere je dozdej držao. Rávnözáto pa samo edno jedino misel smete pred sebov meti: Naprej! I vsikdár naprej!

Slednjo porcijo živeža smo potrošili. Domovinska i lastna část nam prepove, ka bi po trdom dičnom boji grád priprijáteli kak lehek plen prekpüstiti. Slednjo posküšnje moremo narediti, naj si pot odpremo.“

4. Živež je 18-ga popolnoma sfálo. Nazádnje so si semleli oves, šteri je še ostao i pojeli konje do zádnejega. Gda so rusi v grád prišli, so edne žive stvári ne v njem najšli.

5. Do 22-ga zajtra do 5-te vüre so bránili naši trdnjávo, zatém so jo pa v zrák püstiti i se rusi prekdáli. Pri razstrelávanji je malo teško šlo, ár so malo kitic meli i je podvüzigáč komaj tri minute časa meo za odbežanje. — Brščas je nisteroga pri

tem grozovitnom razpokanji tudi doletela smrtna nesreča. Ruske novine pišejo, ka so na vse kráje najšli mrtva tela i razstreljeno strlivo. Cela trdnjava je praj tužna, se kadéca razvalina i püstina.

Tri četrt na šest je stotnik *Lehman* slovo vzeo od gráda, zatem je pa zleto zádjni zid v zrák i prikázao se je na razvalinah eden častnik z belov zastavov pa proso mir od sovráznika nemrtelne junáke, štere je obládao nej on, nego glád.

6. Rusi so našim častnikom ne dáli vzéti sáble, kak je to naváda pri prekdávanji, ár so se junáško borili. Gda je naš general Kuzmanek ščeó sablo odvézati i ruskomi poveljniki prekdati, je té odgovoro: Gospod general, vi ste polleta protistáli našoj prámoči. Rusija žele, naj svojo sáblo obdržite. Vi ste poštenjá vredni i junáški neprijátel bili.

7. Vlovlene naše čete se rusi spravili dočasno v Lemberg, odtod je pa správijo na Rusko. Častnike poštujejo i njim dovolijo, da skúпно prebivajo.

8. Przemysl so rusi zapásali oprvim septembra srednje dni, drúgoč pa novembra 9-ga. Dobre 3—4 tjedne je ne bio okoljeni. V slabi potáh brez železnice so si v teh krátkih dnévaj naši ne mogli, zadostnoga živeža v grád spraviti. I da je rus jako obstrelávao grád so se mogli naši nájpored za strlivo skrbeti. Toga so zvozili zadosta notri, živeža pa več nej so mogli. To je en zrok nesreče.

9. V dugom časi so si rusi okoli grada drúge trdnjave že naredili z drotanim plotom, z podkopanimi i z minami nalečenimi prostori i drúgov obrambov. Tú skoz vdreti je človeča moč nej mogla. Te drúgi zrok nesreče.

10. Grád so obiskávali večkrát naši zrakoplovci, ki so gláse sem tam nosili. Januára 18-ga je eden 120 kil dopisnic z gráda odneso. Večkrát so šteroga tudi strelili rusi. Na ednom dolstreljenom zrákostroji so najšli rusi edno puro, štera je Kuzmanek generali bila namenjena. Dobroga srca rus jo je dao našemi poveljniki odnesti, a naš je pa páli 20 rec poslaó za dár ruskomi.

11. Vesnice mad dvema táboroma so vničene. Prebivalci so mogli že prle oditi, šteri pa ne bogao, tistoga je moro dvoji ogenj zvün toga pa ešče glád i mraz.

12. V grádi je drúgo nej bilo kúpiti, kak lepotičje: vüre, prstanki itd. Pa so si naši v velikom številu teh re-

čih za spomin spokúpili. Ne je pa bilo dobiti žájfe i živeža. Čarna kava se ešče dobila, ali več je ne smej nieden časnik kúpiti, kak edno šalico na dén. — Plačo dnévno je vsaki voják rédno dobo. Z konjskih koč so si delali podplate, popráviali obütel. Celó fabriko so postavili, v šteroj so žájfo, mazalo za črevle i črevle za sneg delali. Šibic ali spic se njim je pa nikak nej posrečilo napraviti. Ne so se štele vužgati. — Mleka je nej bilo v grádi. Mleko od ništerne kravice, štera je tam bila, so dobili téško betezni. Nazadnje so pa té krave tudi potrošene.

13. Veselje rusov je veliko bilo, gda so zvedli pridobitev gráda. V glávnom mestu Petrográdi i tudi v Moskvi so v vseh cerkváh hválodávanje držali, po vulicah popevali, kepe carove i Nikolajevič nadvojvode nosili, večér pa po celom mestu sijajno razsvetlávo napravili,

14. Rusov je bilo okoli gráda okoli 300 jezér. Té šereg je zdaj razdeljen. En del ga ide v Kárpáte, drúgi proti Gorlici, tretji pa proti Dunajeci. Se ne, da v grádi tudi ostáne vojska, šteroga do rusi brščas gorzidali.

15. Vojvoda ruske vojske, kda je Przemysl spadno, je bio Radko Dimitriev, bolgárski general, ki je v balkanskoj bojni premágao türke.

16. Dokončajmo popis od Przemyslana z temi poročili, štera iz celoga sveta, od nasih sovražnikov tudi shájajo i právijo, ka je obramba gráda Przemyslana dična i slavna bila, štere se bo zgodovina z podignjenim čütenjom vsikdár spominjala.

Bojna.

V Kárpátaj so strášni boji. Rusi bi posili radi vdri proti *Bártfi* i si osvojili Gornjevogrsko. Rávnotak srdito napadajo tudi v Bukovini. Posrečilo se je pa našim četam v Bukovini ruse nazajstirati v Kárpátah pa več sovražnih poštojánk zvezéti. Sneg je še veliki v goráh.

Na francozkom bojišči so francozi napredúvali, na türskom so pa türki dobili nikšo málo zmágo pri Suez prekopi.

Z Ruskopolskoga i Pruskoga se pa ga glási, ka se nemci vse ruske napáde odbili.

Važnejša poročila zádnjih dnévov so sledéca:

Boj v Kárpatah. Pri prelazi Užok je nájbole srditi spopád. Odločitvi ešče nega. Ruski vlovencov je jáko dosta.

V Bukovini pri Novosielica mestu so ruski močen napád odbile naše čete i obstrelávale Bojan mesto. Z Bukovine rus samo en máli rob má na svojoj meji, ovo so njemi naši že vse odvzéli.

Rusi proti Bártfi. Rusi bi radi pot do Bártfe dobili, štera mesto leži od Dukle doli v Sáros županiji. Mislimo, ka je od Przemislina prišla sem ruska pomoč.

Pri Suez prekopi so türki zvezéli ništerne angležke višine, v šterom boji so angleži 300 lüdj zgúbili v mrtvih i ranjenih, türki pa samo 39.

Angleži v Smirni. Angležkih vojnih ládj poveljnik je poziv poslaó türskoga pristanišča i trdnjáve, Smirne zapovedniki, naj grád i mesto prekdá, záto ka štúke má razstrelane, ali té je angležki poziv odklono.

Na morji se tú pa tam potuni štera ládja, ár so nemški podmorski čuni zmérom v deli. Sovražniki pa tudi jáko pazijo naši, záto je vekša zgüba ne naleti.

Francozka zmaga v Vogézah. Francozi so nemcov vzéli dve visini na bregi *Hartmannsweilerkopf*.

Japonec je 95 jezér vojske poslaó kitajska tla. Nevarnost boja je velika med dvema državama.

Napád na Dardanele. Zavézniki so pri Saroskom zalivi vojáke spravili na obrežje i znova obstrelati začéli türske trdnjáve. Angleži so znova 4 ládje sem poslali, štere podpira 5 francozkih.

Drúgo nemško posojilo. Nemci so na drúgo državno posojilo 9 miliardov mark podpisali. Lepi dokaz, ka té narod živeti šché.

Kaj žele japonec od kitajca. Japonec od kitajca žele naj té več kak polovino streliva pri njem kúpi, naj sme na Kitajskom arzenal gorpostaviti, pri šterom deli do japonski častniki pasitelje i japonsko blago de se rábilo. Nadale, ka redarstvo ali policaje na ništernih krajeh Kitajskoga obe državi skúпно bodeta ravnali i za prenovitev redarstva se more vnogo japoncov prizvati. V političnih, peneznih i vojnih rečah moro japonce za tanačnike prositi. Japonce slobodne širi svojo pogansko vero i kúpi zemlo v sredini kitajskoga pa pova šole, cérkvi, bolnišnice. V deželi Fukien ma japonec oblast rúde kopati, železnice réditi pristanišča zidati. Če kitajec peneze potrebuje, to v prvoy vrsti od japonco more prositi.

Keliko vlovenco majo nemci. Nemci majo 800 jezér vlovencov, med šterimi je više 9000 častnikov.

Francuzom se nemii šteliva. Nemško poročilo pravi, ka so francozi z štúkami v champagneiskih bitkah vsaki dén 100 jezérkrat strelili. To teliko pomeni, ka so vsako vöro više 4 jezerokrat strelili. Kakša pofrata! Kelko življenja se je skončalo, kakša vrednost se je zapravila!

Püstina na Ruskopolskom. Največ trpi v tom strahovitom boji dobro polsko lúdstvo. Lehko pravimo, ka je sama püstina, gde polaki prebivajo. Samo na Ruskopolskom je više 200 ménših i vékših varašov i do 9 jezér vesnic opústošeni. Kvara je do 3 milijarde koron. Do 5000 vesnic je popolnoma vničenih. Kamen na kamni je nej ostao v njih. Nešteto fabrik, gradov i marofov leži v razvalinah. Jezero cérkvi je pogorelo i najmenje telko jih je močno poškodovanih. Vojkse so brez računa zrnja odnesle ali vničile. Eden milijon konjov i dva milijona rožene marhe je ali odegnano ali poginolo za volo pomenkanje krme. Zemla je prekopana z strelnimi jarki i z nasipi. Več milijon lúdi je prišlo v stradanje, v nevolu. Gda je Jeruzalem razdžani bio, je Jeramija prorok mile žalostinke spevao na razvali naj mesta štere ešče z kamno tiskajo skuzé. Če bi zdaj vide razvaline polskoga lúdstva, ne bi mogo spevati, srcé bi njemi od žalosti počilo. — Jeruzalem, Jeruzalem ti grešno človečanstvo, poverni se k svojimi Gosposi, Bogi, naj hitrej nam zasija za želeno sunce mirú.

V Berlini je živež v obilščini posebno meso, ribe ne menkajo. Jedíno krúh se more zmerno vživati.

Strelanje na srbskom bojišči. Med Belgradom i Zemunom, kak i pri Oršovi je bilo močno strelanje z topovi. Srbi so samo z velikimi stúke strelali. Ništerno našo ládjo so poškodúvali, ali kvár je nej preveliki.

Odbiti ruski napad. Nemci so ruse v Memel vdrte zbili vö z Nemškoga, je na Ruskom dale preganjajo i več jezér jih vlovili. Da Memel kre morja ležé, so nemške vojne ladje péšake pomagale v bitki. Od rusov odegnanih 3000 nemcov je túdinazaj pripelani Hindenburg general je naložo začo rusko

ropanje na ruska mesto velko dačo. Mesto Lodz more pol milijon dače dati za oškodnino.

Potoplena angležka ladja. Edna nemška podmorska ladja je strelila torpedo na Cairntor angležki parnik, šteri je plavao proti Genovi i se je potopo.

Nemški podmorski čuni pri Gibraltári. Gibraltár je edna teh najmočnejših angležkih trdnjav. Leži poleg Španjolskoga kre morja. Niedna ladja ne more tú skoz če je anglež ne pústi. V Ameriko pot túdi pela tú skoz. Španjolski listi poročajo, ka so ovarali dva podmorskiva čuna pri Gibraltári, šteriva sta štela potuniti angležke vojne ladje, ali zamúdila sta malo.

Japonec v orožji na vodi. Japonska vlada je odrédila mobilizacijo vojnoga brodovja to je pod orožje so stopili na ladjah slúžéči vojaki.

Pomoč angležom. Kanada je trétji šereg poslála angležom na pomoč i 50 jezér lúdi nameni vsikdár krédi meti za njé. — Australija pa penezno podporo ponúja angležom i se za blaženo čúti, naj njim more kaj pomoči. — Mislimo, ka si té blaženosti ne žele záto iz srca.

Osojeni prevažáci. Francozka vlada je osodila tri liferante, ki so slabo blágo prevážali vojski. Sodbá je vozo vöpredala. Najdugša bo 2 i pol leta trpela.

Prepovedani nabor. Vojásko poveljništvo je prepovedalo nebiranje vojákov v polske legije.

Ruske ropare, šteri so namenili zapleniti nemsko mesto *Tilsit*, so nemci odbili i do Jure nazájstirali.

Návuk.

Vstanemo vsi ednok od smrti, ár nas Jezus, večni Bog na to vči: „Pride vúra, v šteroj vsi, ki so v grobeh, zaslišijo glás Sinú Božega. I vstáli bodo, ki so dobro činili, na vstavenje žitka: ki so pa húda činili, na vstavenje sodbe“. (Ján. V. 28.)

Pravični do nemrtelno, trpljenji ne podvrženo telo meli, štero bo svetlo, kak sunce oznotraj i ozvúnaj, hitro se lahko premeknejo z ednoga mesta v drúgo oddaljeno brez potúvanja i bodo skoz vsake reči lahko šli. Vči nas to sv. pismo v listi sv. Pavla apoštola do Korinčanov. Pogüblenih telo pa bo strahovito, trpljenji podvrženo i nemrtelno. Od njih se právi v svétom pismi „ne preminéjo se“ (I. Cor. XV. 51.) i „želeli do mreti pa smrt bo bežala pred njimi“ (Apoc. IX. 6.)

Vojaki doma pri sprotolešnjem deli Poročali smo že v naših novinah, ka vojake, ki so nej v tábori i ne betežni, domo pústijo na delo. Zdaj nadale razložimo to reč.

Nej je potrebno molbanico ali prošnjo pisati, zadosta je če sam vojak na rapporti svojo prošnjo naprejda.

Domo se pa pústijo samo tisti vojaki, ki majo gospodarstvo ali gorice, ali ki razmijo poledelsko in goričko delo. Betežni vojaki, ki so se na teliko okrepili, ka to više imenúvano delo lahko zvršijo, se túdi domo pústijo.

Občina, v štero se vojak pústi domo, je tista, v šteroj je zadišjikrat delao.

Gda vojak domo pride, se je dužen včasi javiti pri občinskem poglavarstvu, pri notariuši

Občinam se da na pomoč túdi oddelek stojéči iz 20 vojakov pod voditelstvom ednoga četovodja. To vojaški oddelek se more prositi od okrajnoga glavara (szolgabiró) i ž njim se lahko opravi túdi delo na njivah vu vojski stojéčih vojakov.

Strošek za té vojaški oddelek i za pazitela podčasnika, kak i plačo i stanúvanje more dati občina ali posestnik gorie i pola. Podčasnik je pa dužen za strošek nikšo določeno šumo plačati, štero delodavec gorzemei dá od toga pismeno potrdilo.

Za delo more plačati delodavec tak podčasnika pazitela, kak vse vojake po ceni tistoga kraja navadnoj.

Dužno je občinsko poglavarstvo paziti, naj vojaki najéto delo verno opravijo. To isto pazko moro nositi i žandarje na njé. Čc bi pri šterom vojaki v deli nevernost v pamet vzéli, ga moro notriglasiti i nazaj k vojaštvu sprovoditi.

Potnih stroškov vojakov ne trbe plačúvati.

Dopúst na delo se je začene z delom.

Zaséga zrnja. Ki v treh dnévah ne naznani oblásti višešnjoga zrnja ali mele z pšenice, žita, i ječmena, kak njemi i njegovomi gospodarstvu trebe če se naznani sodniji, zgübi svoje zrnje i de, ešče 2 meseca zaprt; ki ga je pa gorgláso, dobi péti del cene njegovoga zrnja. — Ceno zrnja, štera više potrošov ostáne, dobijo delanezmožni vojáki v podporo.

Odpovedana podpora. Vogrška vlada (888-res. M. E.) je odrédila, ka tisti, ki za svojimi vojaki podporo dobivajo, če bi se lahko dali najeti na kakše delo, od šteroga bi mogli živeti i to ne včinijo, podporo zgübijjo.

Poleg té odrédbe zgübi vsaki podporo, ki je pripraven za polsko delo i ne ide na njé, če se oprosi ali ma priliko.

Ta odrédba se razgalsi po vseh občinah.

Novi moratorij. Vlada je šesti moratorij odrédila, šteri bo trpo do julija 31-ga. Po tom dnévi vsaki sme celi svoj dug terjati bodi si z hranilnice, bodi si od drúgih dužnikov.

Vlečimo z živežom. Minister za bogočastje je pod št. 23.647/915. VI. oproso cerkvene oblasti naj svoje vernike opominajoč opominajo na varčúvanje pri živeži.

Že leta dugo je kak ministerski dopis pravi, néj tak slab pov bio na Vogrskom, kak lansko leto. Do 20 milijon metrov je menje zraslo

pita i pšenice, kak druga leta. K tomi prihaja to ešče, ka je pov v celoj Galiciji vničeni. Inda smo si tak pomagali, ka smo si dali od drugec voziti, letos je to nemogoče i či zdaj te premislimo, ka vojska naša na milijone je narasla i potrebuje živeža vsaki dén kakšega je doma vnogo i vnogokrat nej potrebüvala, lahko presodimo svojo dužnost ka moremo vleči z živežom, naj več pride našoj vojski do rok.

Opomin ministerski je potreben za vnoge. Vnogi ešče zapravlja peneze po krčmah, sravnjuje zrnje pred odajov, drži krčevito mamona z šterim, bi lahko opomogno vnogim stradajočim svojim bližnjim, ki za njegov hasek stojijo v mokrih, z miženjenih strelnih jarkah, naj neprijateo ne prederé naše mejé i nam ne požgé imanja.

Kakša čarna dūšnavest je to, štera podkopa, zatisne kam živež najrajši spisnivi zagnjiti, ga miši, podgani pozobajo, kak bi ga po voščo prekdati tistim, ki svojo krv točijo za njega skopača i za njegov živež.

Pravi mi šteri: ve pa tisti, ka so v boji bi doma túdi jeli kak pa te sfalivára živež?

Kratka pamet, odgovorim ti. Če bi tvoj brat, tvoj mož, tvoj sin doma bio, bi jo, istina. Ali jo bi z tebov vréd repo, zelje, krumple, kašo, šalato i jezero druge hrane, štera se ne more na bojišče spraviti. Krúha i mesa bi malo trošo. Na bojišči pa samo krúh i meso troši, da je drugo nej mogoče ta spraviti i tam na skrbi meti ali v hasek obrnoti. Záto se pa pobira zrnje i kúpüje marha, naj moč majo vojsküvojoči pri branitvi domovine. Od šaláte i sédenoga mleka ne bo eden močen.

Vlečimo záto li z živežom, mešajmo kukorico med krúh. Bodimo té vūzemske svétke z kratkimi obedi zadovolni, da žétva je šče jako daleč i túdi negotova je. Vlada pa mogoče ne de znala dati obečane mele tistim, ki so je prosili, ár se vojska povékšavle i troši vsigdár več. Vlečimo záto, naj mo znali več dati za vojake i túdi med nami prebivajočim siromakom, ki, da kúpiti ne dobijo, vlado njim pa ne de mogla dati do ispostavljeni stradanji i mučnomi gladi.

Pa či nas smilenost i lúbézen do bližnjega ne bi genola, naj nas gene večno plačilo, štero nam Jezus obeče. On pravi naimre té mile reči: „Blaženi so smilenoga srca ár oni bodo smilenje zadobili“. Što je pa tisti, ki smilenja ne bi potrebüvao. Jezus nam pravi, ka de smilenim na sodnji dén ete rečé pravo: „Hodite blagosloveni mojega očé, posedite od začetka sveta vam pri pravleno kralestvo, ár gda sam lačen bio, ste mi jesti dali, gda sam žeden bio ste mi piti dali, gda sam nági bio, ste me oblekli. Ka ste naimre tomi najzadnjemi svojemi bližnjemi včínoli, ste meni včínili.“

Dokončanje včenja. Višešnji pastér je odrédo, ka se v šolaj verskih od trétjega razréda više smejo včenja dokončati i so ta deca od aprila prvoga mao več nej dužna šolé pohajati. Naj doma pri deli pomagajo. Šolski stolci pa najodločijo dén ekzamena ali izpita.

Prosijo se molitvene knige za vojake. Mo itev je edina tolažba za vojaka v nepopisnih bojnih težavah. K molitvi pa podignejo vajakovo dūšo dobre molitvene knige, svéta čisla, pobožno čtenjé.

Táborsko višešnje dūhovništvo ponizno prosí po vseh farah stare molitvene knige, štera so ešče močno zvézane i nej razčesana,

čisla i drugo dobro čtevo, kakšega koli jezika, naj se njemi odpošle, ka de je moglo vajakom do rok dati.

Duga bojna, nevugodne prilike, mokročča i drugi zroki so napravili, ka so naši vojaki prišli od knjig molitvenih i čisel. Pomagajmo njihovim potrebam. V vnojoj hiži, v vnojih cérkvah po stolicah, kotah se kotajo stare molitvene ali druge pobožne knige i čisla. Kak krvavo bi té potrebüvali vojaki. Poberite je vkúp, dragi krščeniki, odnesite je na farof ali pošlite je na vrédništvo „Novin“, odkod se vajakomi dūhovništvi odpošlejo.

Če se z farofa pošlejo té knige, nej trbe poštnine plačati.

Naslov je sledéči:

Tábori fópapi hivatal, Budapest II., Ostrom-utca 31. sz. Hivatalból szolgálati ügyben portómentesen.

Koliko mele ide na edno osebo v Austriji? Od márcija 28-ga se računa na edno osebo 250 gramov, to je frtao kile. Delavci polski májo malo več, 300 gramov obračunano. Iz pét kil mele se more sedem kil krúha speči po mešanji.

Vnájem dána zemla se sme nazáj vzéti.

Naš minister je odrédo, ka vsaki gospodar, šteroga nájemnik, ali arendaš je v boji i se v nájem vzéta zemla ne more obdelati, sme svojo zemlo nazájvzéti i jo obdelávati.

Pomoč pri deli. Županije (vármegyék) so od ministerstva dovoljenje dobile, ka smejo z žandári ali vojaki na delo gnati tiste, ki drugim ne bi steli pomagati.

Dopisi za vlovlene i zadržane.

Pisma i dopisnice se smejo pošilati prijetim vajakom v Srbsko, Črnogoro, Angležko, Francusko i Japonsko.

Na Rusko je najčednej samo dopisnice poslati.

Pisma na Francosko ne smejo biti od 20 grammov težja.

Zvün Japonskoga v ove države smemo nej samo vlovlenimi vajakom, nego i zadržanim pisma i dopisnice poslati po naradnoj pošti.

Ta pisma i dopisnice naj se pišejo nemški, frankoski ali po v državnom jeziki tistoga orsága, gda se nas vajak zdržava.

Nasi lúdjé na Srbsko lahko pišejo slovenski, da srbi to razmijo, rusi že menje.

Ta pismo i dopisnice naj bodo kratke, od boja naj ne razplavljajo nikaj, ovak se raztrgajo.

Naslov ali atres more pri vlovlenom vajaki stati iz pridavka, iména, šarže i tistoga polka z stotnijov vréd, v šterom je obzadnjem slúžo. Moremo podčrtano ešče k naslovi napisati tó reči: „*Prisonnier do guerre*“, ali pa: „*Kriegsgefangener*“. Šterašteč iz teh

dveh reči se more podčrtati, to je edna debela linija se moré pod njo potégnoti.

Na drugi kraj pisma ali pri dopisnici na prvom kraji odzgoraj naj vsaki zapiše reč „*Envoyeur*“ ali „*Aufgeber*“; za tov rečjov pa svoj naslov z zadnjov poštov vréd.

* * *

Ta pisma se smejo na vsakoj pošti gordati brez poštnine to je brez štemplina.

Ki zadržane ma v šterom orsági, to je nej vojake vlovlene kak na prilika denem ništérni na Francuskom zadržani, ki so z Amerike domo potüvali, tem se tak more pisati, ka pri naslovi pridenem té reči „*Pour interne*“ i naslov pišemo kak i pismo ali dopisnico v jezicah više povedanih, to je ali nemški, ali francuski ali pa v državnom joziki tistog orsaga, gde je naš zadržani.

Dobro je túdi k iméni pridjasti mesto prebivanja našega zadržanoga Pravimo ka je Čurič Števan z Žiškov zadržani na Francuskom se k njegovimi iméni šče naj pridgene „*habitant de zsiszekszer*.“

Na drugom kraji pisma pa more svoj naslov tak napisati kak smo to pri pismah za vlovlene vojake zgoraj povedali.

Ta pisma za zadržane moro obštemplana biti.

Na pisma tak za vlovlene kak za zadržane se more zapisati imé orsága túdi.

Na Rusko „Rusije“ na Francusko „*Français*“, na Srbsko „*Serbie*“ v Črnogoro „*Montenegro*“ v Angleško „*Gr. Britanique*.“

Če što stalnoga mesta svojega vlovlenca ali zadržanoga ne ve, sme záto ta pisma odposláti, naj samo orsága imé nopiše gor, gde se njegov zdržava i či zna staro mesto, gde en čas bio, čerávno neve novoga.

* * *

Zavitki se túdi smejo poslati do 5 kil našim zavzétnikom na Rusko Francusko i Angležko. More pa vse dobro spravleno biti v lesene krište ali v voščeno platno i samo tisto sme i sebi zadržavali zavitek, kaj sliši za osebnó potrebo našega vlovlenca, kak na pr., obleč itd. Pisma se ne snéjo v té zavitki se more vozni list navadno napsati.

* * *

Brzójavi ali telegrami se túdi smejo pošilati, more se pa pri naslovi i je-

ziki vse tisto zdržati, kaj smo više pri pismah povedali.

Cena edne reči je na Rusko 33 fil., na Srbsko 18 fil. v Črnogoro 22 fil., na Francozko 25 fil.

Zvún Črnogore se smejo penezi túdi poslati nasim vlovlencom. Pošta vsakomi presvetitev kak se moro poslati. Lehko se pa pošlejo penezi po zvúnešnjem ministerstvu iz Beča ali po bankah, po Rdéčemkriži i po drúgih drúžbah túdi.

* * *

Vsaki si naj té reči dobro gorsráni ár ne ve kda de je potrebvúao. Na jezere mámo náime vlovlene. Na jezere mám náime vlovlene, šterim bo trebelo pisati. Té vrstice ga pa navčijo, kak more pisati, ali drúgač pomagati svojim lúbim v tújini živočim.

„Starine železnih in salajskih Slovenov.“

S tem naslovom je nakonci preminočega leta »Zgodovinsko društvo« v Maribori na svetlo dalo v svojem „Časopisi“ en velike vrednosti ino pred našim občinstvom do zdaj nepoznáni odlomek iz zgodovine vogrskih slovenov. Celi spis 56 tiskanih stráni obsega: Rokopise je blágoga spomina g. Dr. Ivanoczy pred večimi letmi v podstrešnji gornjolendavske cerkve najšeo. Z veseljom je neseo s seboj prášnate liste pa radovedno prebiraó domá slabo písávo. Dugši čas je meo prisebi rokopise. Preiskávo je v njih ino probao odločiti pisatela, mesto in čas v šterom so rokopisi rejeni bili. Ali kak či bi čúto svojo preráno smrt ino bi se bojav, ka rokopisov že nede mogoči natančno preiskati, l. 1913. mešeca maja je rokopise prekdáo ednomi vučenomí moži, ki je z svojov posebnov zgodovinskov znanostjov mogoči bio rokopise, — šteri so se težko čteli, — prebrati, ino s potrebnimi opombami na svetlo dati. Té gospod je Dr. Gruden Jožef z Ljubljane. Delo je težko bilo. Rokopis je stári, vu vnoгих mestah prerajeni pa z vogrskim pravopisom pisani, tak ka človeki, ki našega, posebno goričkoga narečja ne pozna, je za čteti preveč težki. Ali Ivanoczy se na dobroga delavca namero, gda je rokopise g. Grudeni dáó v roke. Imenúvani Gospod je z lepim uspehom celi rokopis prečteo i vöprebrao. Samo ništerno

reč je ne znao prečteti — kak sám spozna ár jih je ne poznao, ali pa za volo drúgih zrokov.

Na priliko na 112. stráni časopisa je takša reč: „trosta“. Stov rečjov tam nikšega pomena nemre dati ovim drúgim rečám. Gruden je vpamet vzeo to, pa je za rečjov djáo vprašáj (?) Ka rekši sám nerazmi. Jas mislim ka tam se z slabe písáve more reč „stroška“ brati. Te se razmi to, ka: „vogrszka goszpoda szo za dobro štimali nad Torke iti. . . Ali *sztroska* (nepa trosta) so ne meli. Meni dá prav sledeča vrsta, v šteroj se popiše, ka so vogri šli v Rim pápo prosit za pomoč. — Na 132. stráni se popiše ka sta na bedeničkom farofi dvá farara bilá pa nieden ne šteo oditi. Diački sta se kregala, ali pogodbe sta ne mogla napraviti, tak ka na slednje — kak je v starinaj pisano — „szo zevreli csemerje izskipili vu njihovih šenaj tak, ka szo sze za „kersko“ po klej vlacsile.“ „Kresko“, té reči ne razmím pa je g. Gruden túdi ne razmo, samo ka inači je znao prečteti. Či bi g. Gruden poznao reč „kečka“ — vlasi — to bi gotovo dobro prečteo božno písávo. Fararove žene so se gotovo za „kečko“ (ne kerško) vlačile. — Ešče je ništerna reč, štero g. Gruden ne razmo, ali mislim, da tevi dvejdeta. Vse to pa Grudenovomi trúdi ne vzeme cene, stem bole ne, ár je ešče vnogo drúgoga opravo. Primero je naime rokopise zgodovini, či so zaneslivi. Gde je pisatel rokopisov šteri dogodek ne žadosta svetlo popisao, tam je g. Gruden sám priložo potrebna. Velko delo je opravo pa dobro, srčna hvala Njem!

Sto je pa pisao „Starine“? Gotovo to odločiti nevemo, ár imena pisatelovoga negdi ne. Čas, v šterom je pisao pa more po leti 1822.-biti, ár toga leta dogodke ešče popiše. (Mogoče je pa, ka je to sledkar pridjáno. Z samoga rokopisa bi se dalo odločiti). Toga hipa je v Gornjoj-Lendavi Sabar Jakab bio plivanuš, záto na njega moremo misliti, či pisátela „Starin“ iščemo. (Jas sám malo žmetno verjem, ka bi Sabar bio pisatel.) Rokopise je popravlaó — kak je to pokójni Ivanoczy odločno izjavo — nekdašnji Gornje-Sinički plivanuš, Košič Jožef, († 1867.), ki je vnogo pisao v slovenskom jeziku

To sam nakraci popisao „Starin“

naj zvedite za té spis, od šteroga važnešega mi, vogrski slovensci, vüпам praviti — nemamo. Vüпам se, ka te ešče več túdi čúli od njih, pa ka pride čas, kda nede slovenske hiže med Mürov i Rabov, v šteroj nebičteli „Starine.“

Kaj pa je v njih? Odgovor nam sám naslov dá: Starine. Starine najdemo, ne pa zgodovino. Zgodovine niti nemre dati nepoznáni pisatel, ár je nemamo. Znam, ka de ništerni vedro gledao na to, da pa znova povem, ka mi vogrski slovensci práve zgodone, svoje zgodovine nemamo. Naša zgodovina je zgodovina celoga vogrskoga držanja, štero smo više 1000 let vsi pisali, pa smem praviti, ka na vekše skrojov. Naša zgodovina je zgodovina svete krone Sv. Števana krála. Záto právim ka mi slovensci, kak národ zgodovine nemamo. Mámo pa starine. Zaistino je mogeo pisatel „Starin“ lepši naslov dati svojemi spisi Starineje pobrao vküp — Bogzná odket — ino je v máli, ali drági nam i krasni šopek zvezao. — Z radovednostjov sam prebiraó vrste, pa kak vnogo sam zvedo od preteklih nesov. O vnogo se nájde v „Starinaj“! zalost, veselje; sreča, nevola; smeh, skuzé; jasno sunce i temno podnébje, z ednov rečjov vse, kaj se je više jezero let godilo z málim narodom med Mürov i Rábov. Bole natančno nešče to popisati, ár bi pokváro. Ki vživati šče, naj cele „Starine“ prečté.

Lepše dedščine ne bi mogli dobiti od našega očé, Ivanóczyja, kak so „Starine.“ Zahvalni moremo biti g. Bogi, ka je rávo Ivanóczyjovo oko zapazilo med práhom i smetjom to jedino drágocenost vogrskih slovenov — Ja, drágocenost naša, národno blágo, lást celoga roda so „Starine.“ Dostojno je záto, či se brigamo za té liste. Dvoji zrok nas sli, naj s posebnimi poštvánjom ohránimo rokopise „Starine.“ Jedini stári spis so v našem jeziku ino prikapčene z življenjom Ivanóczyja.

To dvoje me nagovorilo, naj pero vzemem v roke ino pišem od „Starin“ či rávno ka so, ki bi bole prilični bili za to, kak jas. Ali bojav sam se k v vnohom svojem posli dotični ne vzemejo zadosta vpamet, ka so nam „Starinami!“

Naše so pa so ne v naših rokaj. V dobrom mesti so, to tajiti nesmem, ali jas li tak čütim, ka bi naše „Starine“ bliže k nám mogle biti. Domo je moremo spraviti, v domáči kraj, gde je njé skrbliiva roka pisala. Negdi bi se že ohránile, (V šteroj fárnöj knigar-nii) dotečas — skoro ne vü pam dols-pisati — dekeč se nam ne zozida naš samostan, v šterom se vü pam, bo eden kotiček, kam se „Starine“ sránijo.

Znám, ka bodo, ki do si z ramami migali na to, pa se smejáli z mené. Istina, moj namen je spodoben senji. da pa jas močno verjem, ka de z moje senje rešnica, jas močno verjem v pri-dočnosti od štere vnogo čakam.

Dosta nam dájo „Starine,“ dosta zvedimo ž njih, dôstojno je záto té ro-kopise v poštenjeh meti i skrbliivo var-vati. To je moja miseo. Ki so jo vživ-lenje vpelat mogoči, naj si premišláv-lejo. Gas či bi mogeo bi sám včino!*)

Mirosláv.

* Rokopis dr. Gruden Jožef kanonik v tišinski archiv pošle, — ce ga je že nej, — je naznano meni včasí po izdaji „Starin.“ Vrednik.

Za kratek čas.

Kak naj terja verska občina svoje zahteve.

Pitanje: Šolski stolec je skleno zidati novo šolo pa farov, zato je do-ločo, ka se za pokritje stroškov potroš navrže na ednáko poreijo. Da smo se pa gledoč nametavanja pa terjanja to-ga potroša nej mogli vsi zjediniti, zato prosimo pojasnila.

Odgovor: Verska občina ma pra-vico na svoje vernike navrėti potroš. Da pa ona nema pri rokaj porcijnskih knjig, zato oprosi občinsko poglavarstvo, naj ono določi davčini ključ, pa naj po njem navrže potroš. Občinsko glavarstvo navadno spuni to prošnjo. Či je pa nebi štelo spuniti, potom ma pooblaš-čenec šolskoga stoca pravico zahtevati, ka njemi poglavarstvo na razpolago dá potrebne podatke. Zapisnik navrže-noga potroša se more 15 dni vö djati, ka si ga vsaki lejko pogledne, pa či je što vložo priziv proti njemi ali pa nej, se zato li more poslati v potrdilo k püšpekovej oblastniji. Tüdi na tiste vernike se more navrėti potroš, ki pre-bivlejo v šteroj drügoj vesnici, zemlo pa majo tü v toj občini. Či je potroš pravilno navrženi, pa je že prišeo čas

terjanja, se morejo verniki poleg na-vade na so opomenoti. Opomenejo se pa lejko s predganice, spismenimi opo-mini, ali pa z bobnjnm. Proti tistom, šteri opomini, ali pa z bobnjom. Proti tistomi, šteri opomini, nebi šteo za-dostiti, se postople po upravinoj poti. To pa včini okrajni glavvar ali pa ob-činsko poglavarstvo. Okrajnoga glavvara more na to oprositi. K prošnji se more priložiti točen izkáz zaostánogu plačila, šteri izkáz more biti verodostojen, to je, more biti podpisani pa z pečatjov potrjeni, številke v njem morejo biti čiste, pa nej zoškrabane ali pa po-pravlane. Či je občinsko poglavarstvo dobilo naloga, sterjati to dačo, jo sterja tak, kak, se terja navadna porcija. Ki ne plača, se njemi premičnina pod žakucijo vzeme, pa potom odá. Gda je poglavarstvo spobralo dačo verske ob-čine, je prekdá šolskomi stoci, pa je tüdi nej opravičeno nadzovorati, kak bo šolski stolec s temi penezi ravnao. ravnao. Či so pri dužniki nej najšli potrebne premičnine, čtero bi poleg pravdo slobodno pod žakucijo vzeli, potom je občinsko poglavarstvo dužno nradno zapisati podatke šteri se naná-šajo na nepremičnino dužnika. Te uradni zapisnik se potom po okrajnom glavari pošle k upravnomi zastopstvi županije, štero zastopstvo nato odredi postopanje proti dužniki na njegove nepremičnine i to nalogo poveri pravd-niki.

Amerikansko.

Tinek pita Poldija, ki je prišeo z Amerike: „Ali so v Ameriki resan tak visike hiže, ka si tü pripovedavlejo?“

Poldi: „Istina je. Nekak, ki je streho popravla, si je mogeo na červo lečiti, ovači je mesec nej mogeo mimo njega, tak visiko je bio!“

Zahvalnost.

Prvi sosed! „Čüdno se mi vidi, ka mate do doktora Podleska telko zavüpanja, gda je on vendar najsla-bejši zdravnik v celom mesti.“

Drügi sosed: „To je mogoče. Samo ka se je meni zadnjikrat njegova pomoč dopadnola, gda je bio pri mojoj be-težnoj ženi: prepovedao njoj je najmre, ka dva celiva tjedna nesme spregovoriti niti edne reči nej!“

Glási.

OPOMBA. Prosimo cenjena naroč-nike dužnike naj nam dužno naročnino čem prle notripošlejo. Zamüdnim Novine stávimo.

Bránimo se pred kolerov. Okrajna glavárstva nas opominajo, naj se ču-vamo pred kolerov. Glávna skrb nam bodi záto, ka mo na čistočo pazili, posebno ka z zamázanimi rokámi ne bomo nikdár jeli.

Štiri rece v tábori. Med ruski i naš strelni járek so zavdarile štiri rece na ruskopolskom bojišči. Slováci so bili v naših járkah, šterim so se jáko polüštale rece. Kajne? No bojnom poli-récje meso jesti? Rece naši dolspos-trelajo. Ali što de šo po njé? Pazlivo ide eden k njim i že séga za récjov nogov. Ali v tom hipi ga zadene ruska krugla, se vtégne, ednok brsne i ne ga več. Ravnotak obhodi te drügi. Če-tovrdji (zugsführar) se je pa li posre-čilo štiri rece k járki privlečiti i tü ga zadene strláj v ramo, šteri je pa nej bio nevaren. Rano njemi obvežejo, i gda je pečenka gotova, te nájlepši žaloz njemi dájo za poštenjé. — Ka so ruse ne dugo trpeli v bližnom strel-nom járki, se dá misliti.

Junaški varaždinci. Rusi so v Shodnoj Galiciji zevzeli edno občino pri Oltynii, v šteroj je prebivao 16-ti varaždinski pešpolk. Rusov je trikrát teliko bilo i se njim je posrečilo nase premágati, vloviti i štúke zapleniti. Skoz hiš so pa ništerni naši spovujšli, štere je mládi stotnik Petričevič zvüna vési vküp spravo. K njemi se je prid-rüžo eden drügi čaštnik tüdi. Mela sta samo 400 lüdi. I z temi, da sta nepri-čakováno prišla sta ruse tak zosagala, ka so občino, vlovlene vojáke, štúke povrgli i na stotine jih ešče mrtvih obleglo.

Kral je vojni krüh. Že pred tjédni so poročale novine, ka je nemški casar za celi casarski dvor zapovedao pečti mešani bojni krüh. Z Beča se glasi, ka je naš stari opoštolski kráo toisto odrédo v svojem dvori i sam tüdi nešče drügoga krúha vzéti, kak mešanoga.

V Beči pomenkava mleko. V Beči vsigdár menje mleka pride na trg, záto či se té okolščine ne poravnajo, mestno

ravnitelstvo da dečico do poldrúgoga leta vküpspisati i za njé mleko obvarvati.

Luteranski farar kre katoličancov.

Rolffs Ernest luteranski farar z Nemškoga v novinah „Preussische Jahrbücher“ visoko podigne katoličanstvo. Piše ka v tom boji se pozna, da je katoličanstvo nej drúgo, kak je v miri bilo, to je popolnoma zoršava Kristušovo vero. Vnogo bogoslovcov je povrglo semenišče i stopilo na bojno pole, dúhovniki vojaški so se pa odpovedali pomúdjenoj plači, naj tem več ostane sirmakom.

Kak dobro je zdaj, piše vučeni farar, ka so katoličanci Austro-Vogrskoga nej od Rima odstopili i postali evangeličanci. Med evangeličanci samo je bilo naimre na Nemškom vnogo njevke i strank. Ništerni niti decé so nej dali krstiti poleg njuvoga luteranskoga mišljenja. Katoličanci so nej poznali stranke vu veri, edno vera véže vküp nemce, vogre, horvate, polake, elzace, edna navdúšenost je podignola i spravila proti sovražniki, navdúšenost iz vóre izhajajoča.

Vučeni gospod misli, ka protestantje ne bodo več katoličanom na oči metali nelúbav do domovine i žele naj med njimi túdi henja razprestija vu verskih rečah. — Vesélo objavimo modroga farara razpravo i njej teliko dodamo: Vúpamo se da naši bratje evangeličanci po boji od katoličancov dosta več sčé bodo spoznali.

Ki je skrio zrnje v Székesfehérvári, je na 100 na 200 koron plače i na zápor obsojen. Več takših kmetov se najšlo.

Austrijanski veleizdajniki. Za našimi vkanlivci so austrijanski prišli na réd, ki so ravno tak pomenjklive, malo vredne reči prevažali vojakom, kak naši. Lifrali so túdi papirnatno obúteo. Vnogo so jih prijali že med njimi. So toga iména: Rosenblatt, Son, Sejmani Rosenbaum, Koller, ite. Na Češkom i Moravskom so pa, kak se glási, deset fabrikantov pod stražo postavili, ki so v svojih fabrikah obúteo dali delati.

Kuzmanek v Kievi. Kuzmanek generala, poveljnika grada Przemisl, so rusi v Kiew odpelali, kde se je gláso pri vojaškom poveljništvu.

Nábor za može od 37. do 42 let bo v Soboti aprila 15, 16, 17-ga, v Monostri pa aprila 21, 22 i 23-ga.

20 jezér ranjencov v Szombathelyí.

Preminoče dni je dvajstijezeri ranjlec pri pelani v Szombathely.

Cerkvenirop. V Črensovcih je húdobna roka odnesla šparavec vudné od sv. Jožefa oltára. Ali namero se tolvaj, záto ka so penezi malo pred tistim bili vóvzétí.

Dári na ranjence i sirote naših vojakov.

Iz Srednjebistrice: 10. roža 50 fil., Kuster Kata 50 fil., 1. roža 1.40 fil., Kreslin Martin 2 k., 11. roža 84 fil., 18. roža 1.12 fil., Sabolska družba z törjanske fare 20 kor., *Iz Žizkov:* Deca pri igrači od slepih miši 46 fil., 9 roža 80 fil., Horvát Treza 1 kor., Kardinar Marija 5 kor., 1. roža 1 kor., 9. roža 2 kor., 15. roža 2 kor., N. N. 40 kor., Žizek Verona 60 fil., *Iz Trnja:* Horvát Martin 20 fil., slepe miši 10 fil., Horvát Jánoš 1.40 fil., Tkalec Anna 1 kor., Hanc Marija 20 fil. *Od Lipe:* Horvát Jožef 3 kor., Horvát Jožef 2 kor., edna ženska 3 kor., Matjašec Marko 5 kor. *Z Čerensovec:* Žalig Anton 20 fil., 9. roža 1.60 fil., 18. roža 1 kor., marijanska družba 10 kor., Tompa Ivan 2 kor., Curič Treza 1 kor., Hainel Aga 40 fil., Raduha Andraš z Odranec 2 kor., Jerič Jožefa žena z Hrašnja 40 fil., Kociper Agata, Škarjot Magdalena, Mesarič Anna z Melinec vsaka 20 fil. Rožman Franc z Clevelanda 10 kor., Kúzmič Matjaš z Štrigove 2 kor., Maršič Marija z Štrigove 40 fil., dve roži z Dohjeldave 1.40 fil., Hozjan Ana z Hotize 1 kor., Lútar Ana z Túrníšča 1 kor., Matjaséc Ana z Gumilic 8 fil., Žerdin Števan z Velke Polane 1 k., Útroša Ana z Gornjebistrice 1.20 fil., Kreslin Ana z Dolnjebistrice 1 kor., Gábor Magda z Dolnjebistrice 40 fil. *Z Nedelice:* Vitéz Ana 80 fil., Čéh Ferenc 1 kor., Nežič Kata 1 kor., N. N. 20 fil. *Z Chicage:* (Iz Žizkov) Kramar Jožef, Sobočan Ivan, Skafar Matjaš, Cigan Matjaš, Žalig Jožef vsaki 4 kor. 50 fil. (Iz Trnja) Sobočan Jožef 9 kor. 50 fil., Marič Števan 4 kor. 50 fil. (Iz Polane) Žalig Martin 4 kor. 50 fil., Krampač Števan 5 kor. (Iz Hotize) Vuk Jožef Topličanec Janoš; (In Čerensovec) Salai Ivan; (Z Brezovice) Špilak Jožef vsaki 4 kor. 50 fil. *Vküp 204 K 60 fl.* Na Rdeči križ odpaslano 40 kor. Cela svota dozdej nabrána zdnesé 1546

kor. 14 fil. Križani Jezuš bodi vsmileni vsem darovnikom.

Dragoča se bo povekšávala, Buda-pestinsko mestno správišče je naznani- lo, ka se tam podigne cena mesa i mastiče pa tam, te prinas túdi.

Tolvaje so hodili v Soboti pri Titan Mikloša dovici i njoj odnesli hamice mást i povojeno meso.

Pošta.

Kráškomi moški. Tiste dekile pa ženske, štere zavolo gizde hodijo k obhajili i na moške kažejo, ka so od njlh več vredne, so gizdače i Jezusi na žalost i nej na veselje. V tom je ne nasledújte. Nasledújte je pa moški v tom, ka te se po ednoj spovedi dugo-dugo preiščávali. V tom ženske prav májo, ka rade hodijo k Jezusi, samo naj ponizno hodijo. — Vi moški ne lúbite Jezusa? Ne želite njegove družbe? Si neščete olepšati dúše i jo nahraniti? Ali te si samo obleko čistili, bajusi stkali, želodec napunijávali, dúše pa nej hranili z nájbolšov jedjov? Jezus vam túdi právi. „Jejte moje telo, prite moja krv.“ Zakaj ga ne bogate? — Ve pa mi túdi hodimo k obhajilimi odgovornite. — Hodite, ali ne jest Jezušovoga tela, kak on zapovedáva, nego samo koštávat. — To je nej prave Moški spol je gláva svetá on se more najoprvm splemeniti, posvetiti, on more zato pred vsemi drúgimi hoditi vživat Gospodovo telo, ka bo znao ravnati svoje podložne v právom dúhi. Le k Jezusi, drági možje, le k Jezusi. Brez njega ne morete biti právi možje, nego strahotepei trepetivci, štere en oster poglég že na tla vrže i odpravi od pravice. Té strašen bojni čas pa zahteva ešče bole močne može. K Jezusi zato po moč možje. Ne pozábite pa, ka je slobodno po ednoj spovedi tak dugo se preiščávati, dokeč smrtno ne zagrešimo. V smrtnom grehi se samo ne smemo prečistiti, nego dužni smo prle se spovedati.

Pozvedávajočim od vojakov. Smej Jožef v Bogojini rojen l. 1884-ga je premíno. — Ritlop Štefan z G. Bistrice je ranjeni vlovlen. — Od Drobec Jurija z Bodonec, Temlin Jánoša z Sebeborec, Fleischhacker Mihala z Pertóče, Prélec Jánoša z D. Slaveč, Vogrinčič Janoša z Pordašinec, Vrečič Štefana z Seborec, Kisilák Štefana z Vadarec t Škrilec Janosa z Tešanovec je dozdej nikši glás ne dáni z bojišča, da bi se njim kaj bilo pripetilo. — Rávnó to bodi povedano od Smej Jožefa, ki je slúžo v 19. népf. gy. e. 9. sz. i je rojen l. 1886-ga.

Vogr. Scop. Cankova. Ki so v Przemyslini živi ostali, so vsi v ruskoj vozi. Od teh ne moremo spozosed glása dati.

Vsem. blažene vüzemske svétke! Vsem bodi povedano, ka se v tiskarno ne sme nikaj poslati, nej pisma, nej penezi, nej narocitev ali njéna sprememba. Vse v črensove more iti.